

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИДАКТИКА ГЕОГРАФІЇ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія

Ужгород – 2021

Назва курсу	Дидактика географії
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 «Освіта/Педагогіка» 014 «Середня освіта»
Викладачі курсу	Салюк Мар'яна Романівна
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	maryana.salyuk@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=6099
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	4 кредити ЄКТС / 120 годин
Обсяг курсу	42 годин – аудиторні заняття (24 години лекційні, 18 годин практичні роботи); 78 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, практичних робіт, консультацій тощо.
Анотація до курсу	Курс «Дидактика географії» є обов'язковою нормативною дисципліною освітньо-професійної програми «Географія» зі спеціальності 014 «Середня освіта». Завдання навчальної дисципліни: - засвоєння теоретичних засад дидактики географії на основі компетентнісного підходу, психодидактичних засад формування географічних знань, використання різноманітних технологій навчання; - навчити самостійно визначати зміст і методичний апарат навчання географії; вміти диференціювати навчальний матеріал на основний та допоміжний; - сформувати уміння працювати з науково-методичною літературою, самостійно проводити наукові дослідження з дидактики географії, здійснювати діагностування ефективності процесу формування географічних компетентностей, використовувати психологічні методи дослідження особливостей засвоєння учнями навчальної інформації; - навчити аналізувати шкільні програми, підручники та інші засоби навчання і доцільність застосування дидактичних інструментів у навчально-виховному процесі, проектувати зміст навчання, різні види пізнавальної діяльності учнів і способи їхнього включення у процес навчальної діяльності, планувати педагогічну діяльність учителя; - напрацювати вміння користуватися методичним апаратом навчання географії; підготувати майбутніх вчителів до здійснення навчально-виховного процесу; забезпечити опанування педагогічними технологіями. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Змістовий модуль 1. «Дидактики географії» як навчальна дисципліна.

	Методи та засоби навчання географії. Змістовий модуль 2. Форми, засоби та технології навчання географії.
Ключові слова	Дидактика географії, методи навчання, технології навчання, засоби навчання, форми навчання географії.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Дидактика географії» є формування у студентів розуміння методологічних засад викладання географії в загальноосвітніх навчальних закладах, розвиток їхнього творчого методично-прикладного мислення в цій галузі, спрямованого на подальше креативне виконання функцій вчителя географії сучасної школи.
Пререквізити курсу	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів освітньої програми «Географія»: ОК 1.1 “Педагогіка та психологія профільної та вищої школи”; ОК 2.6 “Методологія та організація науково-педагогічних досліджень”; ОК 2.5 “Методика навчання географії у вищій школі”.
Очікуванні результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен Знати: - понятійно-термінологічний апарат навчальної дисципліни; - вимогами державного стандарту базової і повної середньої освіти; - зміст, структуру, методичний апарат шкільних програм, підручників та бути спроможними аналізувати їх з теоретичних позицій дидактики й психології; знати методи, методичні прийоми, застосування засобів і форм організації навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах. Уміти: - застосовувати педагогічні технології та розуміти особливості їхнього використання у навчально-виховному процесі; - планувати педагогічну діяльність, складати тематично-поурочні плани, проектувати уроки різних типів та позакласну роботу; - здійснювати організацію активної пізнавальної діяльності школярів і формувати їхні інтелектуальні навички; - аналізувати елементи навчально-виховного процесу, досліджувати педагогічні явища з метою розв’язання педагогічних проблем; здійснювати виховну функцію, пов’язану з реалізацією на уроках принципів навчання географії – краєзнавчого, екологічного, економічного та формування наукового світогляду школярів.
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, практичні заняття; модульне контрольне опитування, усне опитування, реферати, презентації тощо. Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія), практичні (семінарське заняття, практична робота), наочні (ілюстрації, демонстрації).
Необхідне обладнання	Технічні засоби: дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, комплексні контрольні роботи; презентації тощо); технічні пристрої (мультимедійні апарати, стенди, моделі, Інтернет ресурси) для пред’явлення дидактичного матеріалу; - пакети завдань для модульного та підсумкового контролю; система віртуального навчання «Moodle».

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Критерії оцінювання модульного і проміжного контролів Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Дидактика географії» проводиться двічі на семестр, а саме на 7 та 14 тижнях навчання згідно розкладу модульних контролів визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на лабораторні заняття. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які виконали усі види навчальної роботи. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за практичні (семінарські) роботи та самостійну роботу. Максимальна кількість балів одержаних під час контрольної роботи № 1 становить 60 балів, модульної контрольної роботи № 2 – 50 балів. Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на тести та теоретичні питання. Робота містить 5 тестів та три теоретичні запитання. Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються. Під час другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі, якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали. Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий контроль з дисципліни «Дидактика географії» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю усна. Протягом семестру студенти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводяться в національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ECTS. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення їх результатів.
Підсумковий контроль, форма	Залік у формі усної перевірки знань
Зміст курсу	Тема 1. Вступ. Дидактика географії як навчальна дисципліна. Тема 2. Істрія та розвиток географії та її дидактики в Україні і світі. Тема 3. Методи дидактико-географічного дослідження. Психо-дидактичні засади навчання географії. Самовдосконалення вчителя географії. Тема 4. Компетентісно орієнтоване навчання та його сутність. Формування предметних географічних компетентностей в учнів. Тема 5. Методи та методичні прийоми навчання географії. Тема 6. Засоби навчання географії та його комп'ютеризація. Тема 7. Організація навчального процесу з географії. Тема 8. Урочна форма навчання географії. Тема 9. Позаурочна та позакласна форми навчання географії. Тема 10. Контроль і корекція навчальних досягнень учнів з географії. Тема 11. Моделі та технології навчання географії. Тема 12. Особливості навчання окремих шкільних курсів географії.

Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Дидактика географії : монографія (електронна версія) / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – К.: Ніка-Центр, 2013. – CD (40 Мб), ISBN 978-966-521-619-3. – 570 с. (49,2 д.а.). 2. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. – 240 с. 3. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 136 с. 4. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) [Текст] / Т. Г.Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112 с.: іл., табл.. – (Серія «Бібліотека журналу «Географія»; Вип.. 11 (155). 5. Вішнікіна Л.П. Компетентнісне навчання географії в основній школі: монографія / Л.П. Вішнікіна. – Потава: ТОВ «АСМІ», 2017. – 407 с. 6. Законодавство України про загальну середню освіту. – сайт МОН України, 2020-2021 рр. Допоміжна література 1. Кобернік С.Г. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. / С.Г. Кобернік., Р.Р. Коваленко., О.Я. Скуратович.; за ред. С.Г. Коберніка. – К. : Навч. книга, 2005. – 319 с. 2. Кобернік С.Г. Збірник завдань для самостійної роботи студентів з методики навчання географії: методичний посібник для студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 80 с. 3. Кобернік С.Г. Науково-методичні засади географічної освіти в основній школі: монографія / С.Г. Кобернік – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – 346 с. 37. Кобернік С.Г. Методика навчання географії: Практикум для лабораторних занять студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 106 с. 4. Методика обучения географии в общеобразовательных учреждениях: учебное пособие для студентов вузов / [Душина И.В., Пятунин В.Б., Летягин А.А. и др.] ; под ред. И.В. Душиной. – М. : Дрофа, 2007. – 509, [3] с. 5. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія, 6 – 10 класи / [П.Г. Шищенко (керівник автор. колективу), В.М. Бойко та ін.]. – К.:ВТФ «Перун», 2006.–90 с. 6. Самойленко В.М. Навчання географії : Понятійно-термінологічний словник (з грифом МОН України, електронна версія) / В.М.Самойленко, Я.Б.Олійник, Л.П.Вішнікіна, І.О.Діброва. – К.: Ніка-Центр, 2015. – 352 с. – Електронний ресурс / Спосіб доступу: http://www.geo.univ.kiev.ua/images/samojlenko.pdf. 7. Топузов О.М. Проблемне навчання географії в школі: теорія і практика : монографія / Олег Михайлович Топузов. – К. : Фенікс, 2007. – 304 с.
Інформаційні ресурси	1. Підручники для вивчення навчальної дисципліни: https://geo.knu.ua/images/doc_file/navch_lit/Samoylenko_Tupuzov.pdf https://geo.knu.ua/images/doc_file/navch_lit/Samojlenko_dydaktyka.pdf

	https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/%D0%9B%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf 2. Освітні портали: http://www.geograf.com.ua/ http://geopom.at.ua/ http://rozumniki.net/catalog/products/geografiya http://geo-klass.at.ua/
Питання для підсумкового контролю	1. Структура, мета, предмет, завдання «Дидактики географії» як навчальної дисципліни. Зв'язок «Дидактики географії» з іншими дисциплінами, шкільними предметами та практикою, проблеми, які вирішуються. 2. Історія та розвиток географії та її дидактики в Україні і світі. 3. Розвиток і становлення географічної науки та її дидактики в Україні. 4. Особливості шкільної географічної освіти в країнах світу. 5. Місце географії в структурі шкільної освіти. Проблеми географічної освіти. 6. Складники навчання географії та стандартизація шкільної географічної освіти в Україні. 7. Методи дидактико-географічного дослідження. 8. Психологічні засади навчання географії. 9. Самовдосконалення вчителя географії. 10. Методи та етапи педагогічного дослідження. 11. Методи дидактико-географічного дослідження теоретичного та емпіричного рівнів. 12. Психодидактика та психодидактичні важелі засади навчання географії. 13. Професійне самовдосконалення вчителя географії. 14. Показники якості роботи вчителя географії. 15. Компетентісно орієнтоване навчання та його сутність. 16. Формування предметних географічних компетентностей в учнів. Види компетентностей. 17. Дидактичні принципи організації навчально-виховного процесу. 18. Види та особливості засвоєння теоретичних та емпіричних географічних знань. 19. Класифікація методів навчання географії. Рівні засвоєння знань. 20. Вибір методів у навчально-виховному процесі. 21. Проблемне навчання географії. 22. Класифікація методичних прийомів за використаними засобами навчання. 23. Наочні і практичні методичні прийоми навчання географії. 24. Засоби навчання географії та його комп'ютеризація. 25. Система засобів навчання географії. 26. Комп'ютеризоване навчання географії. 27. Географічні навчальні моделі. Графічно-знакові географічні навчальні моделі. 28. Підручники з географії. 29. Організація навчального процесу з географії. 30. Форми та різновиди організації навчального процесу та навчально-пізнавальної діяльності учнів з географії. 31. Форми проведення навчання географії. 32. Урок як основна форма організації навчання. Види уроків. Структура уроків різних типів. Проектування уроків.

	33. Сучасний урок з географії. Уроки географії нетрадиційної форми. Практичні роботи з географії. 34. Позаурочна та позакласна форми навчання географії. 35. Форми організації позакласної роботи учнів (гуртки, факультативи, Мала Академія наук, екскурсії тощо). 36. Позакласна краєзнавча робота. 37. Організація фенологічних і метеорологічних спостережень учнів. 38. Навчально-виховні заходи з географії (тижні географії, вечори, конференції, тематичні змагання, походи). Організація шкільних олімпіад з географії. 39. Контроль і корекція навчальних досягнень учнів з географії. 40. Функції перевірки та оцінювання (контролю) знань учнів. 41. Форми контролю (фронтальна, індивідуальна, групова, диференційована). Способи контролю (усний, письмовий, графічний, комп'ютерний). 42. Нетрадиційні прийоми контролю та самоконтролю. 43. Види контролю (попередній, поточний, тематичний (періодичний), підсумковий). Корекція знань та вмінь учнів. 44. Моделі та технології навчання географії. 45. Дефініція моделей навчання географії та їхні типи. 46. Види технологій організації й управління, активізації та інтенсифікації навчально-пізнавальною діяльністю учнів з географії. 47. Види технологій розвитку самостійності навчально-пізнавальної діяльності учнів з географії. 48. Проблемне навчання географії як підгрунтя однойменної технології навчання. Функції та етапи проблемного навчання географії. 49. Особливості навчання окремих шкільних курсів географії. 50. Місце і значення курсів в освітній галузі «Природознавство» та для формування фізико-географічних уявлень учнів. 51. Дидактика географії в курсах загальноосвітніх навчальних закладах. 52. Профільне навчання географії.
--	--